

Sisäministeriö

Lausuntopyyntö: VN/6185/2021-SM-12

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen valmistelujaostojen arviointimuistioista

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen arviointimuistioista ja lausuu asiassa seuraavaa:

Esiselvityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka liittyvät liikennejärjestelmään. Liikennejärjestelmän näkökulmasta muutoksia ehdotetaan rekisteritietojen saantioikeuksien laajentamiseen koskemaan myös liikennevälineitä, kemikaaliturvallisuuden osalta varastointiin (Liikenne- ja viestintävirasto on vastuuviranomainen satamassa), alusöljy- ja aluskemikaalivahinkoja koskeviin säännöksiin sekä hylkyjen poiston toimivaltakirjauksiin. Suojaväistön toimivaltaan liittyen liikenneviranomaisilla on vastuu liikenneväylien käytön yhteistoimintakysymyksissä ja toimivaltavastuita on hyvä selkeyttää. Ehdotettujen muutosten vaikutukset eivät näytä olevan merkittäviä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunut sote-uudistuksen hallituksen esityksen 241/2020 vp yhteydessä Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoiminnan ja ensihoidon järjestämisestä. Pelastuslain muutosten yhteydessä on huomioitava Saimaan kanavan vuokra-alueen erilliskysymyksenä pelastustoimen järjestäminen Suomen ja Venäjän välisen valtiosopimuksen (SopS 8/2012) ja valtiosopimusta koskevan voimaansaattamislain 10 §:n (104/2011) mukaisesti. Kyse on Suomen osapuolen valtiosopimuksen velvoitteiden hoidosta alueella, jossa on myös voimassa Suomen vesiliikennelainsäädäntö. Tällä hetkellä Suomi huolehtii Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimesta ja ensihoidosta kanavan vesiliikenteen, erikoiskulkuvalla liikkuvan henkilöstön sekä kanavarakenteiden osalta. Mainittujen tehtävien hoidosta Väylävirasto on tehnyt Etelä-Karjalan pelastustoimen ja Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin EKSOTEN kanssa sopimuksen pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisestä ja kustannusten maksamisesta.

Pelastuslain muutoksen yhteydessä tulisi selventää laissa miten pelastuslakia sovelletaan kansainvälisen meriliikenteen aluksiin, jotka ovat saapuneet Suomen sisävesille Saimaan kanavan kautta.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa nostaa esiin, että lainsäädäntömuutosten yhteydessä tulisi tarkastella nykyisten pelastus- ja paloturvallisuutta koskevien säännösten ja määräysten vaikutusta niin sanotun lokerikkojakelun hyödyntämiseen postinjakelussa. Lokerikkojakelulla tarkoitetaan esimerkiksi kerrostalossa sen sisääntulokerroksessa olevaa lokerikkoa, jossa kullakin asunnolla on oma postilokeronsa. Posti jaettaisiin kerralla jokaiseen lokeroon, eikä postinjakajan olisi tarpeellista mennä koko kerrostalon kaikkiin kerroksiin ja kaikkiin huoneistoihin. Muun muassa syksyllä 2020 valmistuneessa valtiosihteerityöryhmän raportissa¹, jossa arvioidaan postitoimintaan liittyvän sääntelyn muutostarpeita, on tuotu esiin, että lokerikkojakelun nykyistä laajempi hyödyntäminen tehostaisi ja nopeuttaisi postinjakelua etenkin kaupunkialueilla, joissa on paljon kerrostaloasuntoja. Lokerikkojakelun edistäminen on tärkeä toimenpide postitoiminnan tehostamisen kannalta nykyisessä tilanteessa, jossa kirjelähetysten sekä sanoma- ja aikakauslehtien jakelumäärät ovat laskeneet merkittävästi.

Lokerikkojakelu on jo nykyisen postilain mukaan mahdollista, mutta se ei ole pakollista, mistä johtuen harva taloyhtiö on siirtynyt lokerikkojakeluun. Nykyään lokerikkojakelua hyödynnetään pääsääntöisesti vain uusissa taloyhtiöissä. Yhtenä haasteena lokerikkojakelun laajemmalle käyttöön otolle taloyhtiöissä ovat nykyiset pelastus- ja paloturvallisuusmääräykset. LVM katsoo, että pelastus- ja paloturvallisuusmääräyksissä olisi tärkeä ottaa huomioon määräysten vaikutus mahdollisuuteen ottaa lokerikkojakelu laajempaan käyttöön erilaisissa ja eri ikäisissä taloyhtiöissä.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää myös huomiota yleisötilaisuuksien ja tapahtumien turvallisuuteen. Näiden osalta Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että yleisötapahtumien turvallisuuteen liittyvää suunnittelua ja järjestelyä on parannettava. Turvallisen yleisötapahtuman järjestämisen vaatimukset ovat tällä hetkellä liian monimutkaiset. Tapahtumien turvallisuuteen liittyvät säännökset tulevat useista eri laeista, mikä aiheuttaa luvan hakijoille ja tapahtumajärjestäjille ongelmia, kun tietoa vaatimuksista on haettava eri lähteistä ja eri viranomaisilta.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy Onnettomuustutkintakeskuksen esitykseen siitä, että sisäministeriön (poliisi- ja pelastustoimi) hallinnonalan lainsäädännössä tulisi selkiyttää yleisötilaisuuksien turvallisuusvaatimuksia kohti yhden luukun periaatetta. Asiasta on keskusteltu liikenne- ja viestintäministeriön Liikenneturvallisuusstrategian valmistelun yhteydessä. Sisäministeriön edustaja on ollut strategian valmisteluryhmässä kuultavana erityisesti vesiliikennetapahtumien turvallisuutta pohdittaessa. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että tapahtumaturvallisuus on pelastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä syytä arvioida kokonaisuutena ja sitä koskeva lainsäädäntö on syytä käydä läpi kattavasti. Myös viranomaistoimintaa on syytä yhteensovittaa kohti hallitusohjelmassa mainittua yhden luukun periaatetta. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistuu mielellään tähän työhön erityisesti tapahtumien liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

¹ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162401/VN_2020_18.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä asiana, että sisäministeriö tulee huomioimaan vaarallisten aineiden kuljetusta (VAK) koskevan lain kokonaisuudistuksen vaikutukset pelastuslainsäädännössään. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että alkukesästä lausunnoille toimitettavassa lakiluonnoksessa vaarallisten aineiden kuljetuksesta ei ole käytetty käsitteitä ratapiha tai järjestelyratapiha. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annettu valtioneuvoston asetus (195/2002) kumoutuu uuden VAK-lain tullessa voimaan. Myös muita muutoksia, joilla on kytkös pelastustoimintaan, on käsitelty vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain ohjausryhmässä sekä erikseen sisäministeriön kanssa.

Pelastuslain uudistuksessa tulisi lisäksi huomioida siviiliväestön evakuointikuljetuksiin liittyvät toimivaltuussäännökset. Nykyisin pelastustoimen viranomaisilla on toimivaltuudet ryhtyä evakuointikuljetuksiin poikkeusolojen vallitessa. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla, elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksilla on toimivaltuudet tiekuljetusten organisointiin poikkeusolojen aikana. Tiekuljetusten organisointi on tärkeää muun muassa evakuointikuljetusten onnistumisen kannalta.

Jos pelastustoimen viranomaisten toimivaltuuksia haluttaisiin evakuointikuljetusten osalta laajentaa koskemaan myös muita häiriötilanteita, kuin poikkeusoloja, tulisi myös ELY-keskusten vastuulla oleviin tiekuljetuksiin liittyvät toimivaltuudet varmistaa. Jos asiaa ei huomioitaisi, voitaisiin joutua tilanteeseen, jossa pelastustoimen viranomaisilla olisi valmius ja toimivaltuudet evakuointikuljetusten järjestämiseen muutoinkin kun poikkeusoloissa, vaikka ELY-keskuksilla ei olisi samassa tilanteessa toimivaltuuksia tiekuljetusten organisoimiseen.

Laura Vilkkonen
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Maija Rekola
Erityisasiantuntija